

SEYYİD ABDURREZZAK GEYLANİ (KS)

Seyyid Abdürrezzak Geylani (ks), Gavsülazam Muhyiddin Seyyid Abdülkadir Geylani'nin (ks) oğlu olup Hicri 528 yılı, Zilkade ayında dünya alemine ziyet verdi.

Küçük yaştan itibaren mübarek babalarının manevi terbiyesi altında ve rahle-i tedrisatında maddi ve manevi ilimleri tahsil ile kemale erişmiş, Hz. Şah Abdülkadir Geylani'nin (ks) yolu, ekseriyetle O'nun (ks) ve O'nun(ks) mübarek soyundan gelen Seyyid Şerifler vasıtası ile yeryüzünde yayılmış, nice münkirlerin iman ile şereflenmesine vesile olmuş, İslam aleminin her tarafında Hak aşıklarını, derya-yı ehadiyyetten kana kana içirmiş, mübarek cedleri Kainatın Efendisi Hz. Muhammed Mustafa'ya (sav) yakınlık ve muhabbet ufuklarında, velayet semasının cihanı aydınlatan güneşleri yapmıştır.

Seyyid Abdürrezzak Geylani (ks), mübarek babalarına çok yakındı. Hz. Şah Abdülkadir Geylani'den (ks) pek çok rivayetlerde bulunmuş, O'nun (ks) hayatında geçen pek çok olayı nakletmiştir. O'nun (ks) vaazlarını kendi elyazısı ile kitap haline getirmiştir. Babasının son hac seferinde hac kafilesini idare etmiştir.

Bağdat'ın doğusunda bulunan 'Hilbe' şehrine nisbetle kendilerine 'Hilebi' denmiştir.

H.630 Yılı Şevval Ayında Bağdat'ta dar-ı bekaya rihlet etmiştir.

Vefat ettiği günü takip eden gün sala okunmuş, halk her taraftan gelip toplanmış, cenazesi şehrin dışına çıkarılarak, orada on binlerce kişi tarafından cenaze namazı kılınmıştır. Sonra 'errasefe' camisine omuzlarda taşınmış, orada da namazı kılınmıştır. Daha sonra halifeler türbesinin kapısına getirilip orada da tekrar namazı kılınmıştır. Son olarak Dicle nehrinden geçirilip 'Babi harim'e' getirilip orada da namazı kılınmış, böylece, O'nu(ks) çok seven ve O'nun(ks) cenaze namazına iştirak etmek isteyen ve Bağdat şehrinin muhtelif yerlerinde bulunan insanların arzusu yerine getirilmiş, neticede 'Hilbe' denilen mevkide 'Ahmet' kabristanı'na defnedilmiştir.

Tarihçiler, O'nun (ks), Çok doğru, son derece güvenilir, Peygamberimiz'in(as) Hadis-i Şeriflerini son derece iyi kavrayan ve Hadis bilgisi dorukta olan bir Muhaddis, Hanbeli mezhebinde fetva veren kudretli bir fıkıh alimi, Kur'an-ı Kerimin lafzını ve yüce anlamını cem eden kurra bir hafız, kendini Hakk'a kulluğa adanmış zühd, vera ve takva sahibi bir zat-ı alikadr olduğunda sözbirliği etmişlerdir.

Pek güzel bir el yazısına malikti. Hadis rivayet etmeyi ve talebelerini çok seven Seyyid Abdürrezzak Geylani (ks), Başta Hadis ilmi olmak üzere çeşitli ilim dallarında ders okutmuş, pek çok öğrenci yetiştirmiştir..

Şemseddin

Abdurrahman

Kemal Abdurrahim

Ahmet bin eşŞeyban

İsmail el Askalani

İshak bin Ahmet

Ali bin Ali hatib

Abdürrezzak'tan(ks) icazet alan alimlerdenidir.

Eddenisi,

İbnünneccar

Eddıya

Ennecib

Abdüllatif

Ettaki el Beldani

Seyyid Abdürrezzak'tan (ks) rivayet eden alimlerdenidir.

Vera, Zühd ü Takva, şahsiyet ve izzeti nefis sahibi bir Hak Dostu olan Seyyid Abdürrezzak Geylani (ks), son derece cömert idi. Cumalar hariç, ibadet için evine kapanırdı. Haya ve edebi

son derece yüksekti. Her anı ,Cenab-ı zülcelal vel kemal hazretlerinin murakabesi ile geçen, her yönüyle Hz.Muhammed Mustafa'nın (sav) Ahlakı ile ahlaklanmış , fakru zarurete gayet mütehammil, zahid, abid, kanaat ve iffet sahibi, Selefin yolundan giden şerifül menzile yüce bir veli idi.

O'nun(ks) mübarek sohbetlerinde pek çok veli yetişmiştir. Bu zat-ı şerifler Hz.Şah Abdülkadir Geylani'nin (ks) manevi iklimini dünyanın her tarafına taşıyan veliler kervanına rehberlik eden güzide şahsiyetlerdir.

Seyyid Ebu Salih Nasr Geylani(ks)

Seyyid Abdullah elHüseyni (ks)

Seyyid Osman Geylani (ks),

Seyyid Abdürrezzak Geylani'den (ks) icazet alan büyük velilerden bazılarıdır.

Bir gün ,Hz Abdülkadir Geylani (ks) ,mecliste halka ateşli konuşmalar yapıyordu.Bir Ara 'Benim bu söylediklerimi, Kafdağı arkasında, kalberi Hazretül Kudsün yanında bir topluluk dinlemektedir.Başlarındaki giysileri, neredeyse Rablarına olan şevklerinden tutuşup yanmak üzeredir. Mecliste oturanlar arasında bulunan Seyyid Abdürrezzak (ks) başını semaya kaldırıp bakınca durumu müşahade etti.Başlığı tutuşup yanmaya başladı. Hz. Şah Abdülkadir Geylani (ks) kürsiden indi ve onu söndürdü.Ve 'Ey Abdürrezzak! Sen de onlardansın, gördüklerini anlat' buyurdu. Seyyid Abdürrezzak (ks) biraz düşündükten sonra gördüklerini anlatmaya başladı.'Başımı kaldırıp göğe bakınca birçok kimsenin huşu içinde babamı dinlediklerini gördüm.Kimisinin elbisesi, tutuşmuş yanıyor, kimi feryad ediyor, kimi düşüp bayılıyor, kimi korkudan titriyordu'

Ve yine Seyyid Abdürrezzak Geylani (ks) nakleder ki;

'Babam hacca gittiği sene ben de onunla beraberdim. Zamanın kutuplarından , Meşayihın büyüklerinin şeyhi, Ariflerin önderi,zahiri kerametler, yüce makamlar ve övünülecek haller sahibi Şeyh ibni Merzuk'la, Mağrib meşayihlerinin önderi, Ariflerin büyüğü, muhakkıkların imamı , yüce makamlar ve haller sahibi, kerametlerin sudur ettiği büyük veli Şeyh Ebi Medyen Mağribi arafatta Babam'la buluştular.Ondan(ks) bereket hırcasını alıp giydiler. Onun önünde diz çöküp pek çok bilgi edindiler.'

Seyyid Abdürrezzak (ks), babası Hz.Şah Abdülkadir Geylani'ye (ks) , velayet halinin kendilerine ne zaman nasib olduğundan soru etti.Hz.Şah Abdülkadir (ks), cevaben;

'10 yaşında iken yolda ve mektepte etrafımda melekleri görürdüm.Melekler beni gördükçe 'Şu Allah'ın(cc) dostuna yer açın derlerdi. Yine bir gün melekler bu şekilde konuşurlarken, kalb gözü açık bir zat, 'bu çocuk kimdir?' diye meleklerle sordu, melekler de 'bu çocuk mertebesi çok yüksek bir veli olacaktır' diyerek cevap verdiler, o zaman velayete namzed olduğumu anladım' buyurdular.

Seyyid Abdürrezzak Geylani(ks), İslam Tarihinde , 'Ebu Bekir', 'Sıracül Irak', 'Cemalül eimme', 'Fahrül Huffaz', 'Şerefül alam', 'Kıdvetül Evliya', 'Cemalül Irak', 'Es sufi', 'Tacüddin', 'Şeyhul Kidge', 'El Hafız', gibi isimlerle anılmıştır.

Seyyid Abdürrezzak (ks), Reşadet ve kudret-i kerametle temeyyüz etmiştir.Cenab-ı Abdürrezzak (ks) , 'Cemalül Irak ' lakabı ile mahzar-ı tebcil-i ehl-i tarihtir.

Seyyid Abdürrezzak (ks), Gavsül Azam, Muhyissünneti veddin, Gavsü rabbil alemiyn,Gavsüssekaleyn, Gavsüssemedani, Kutburrabbani, Mahbubu sübhani, Kandilünnurani,Bazül eşheb, Eşşeyh Esseyyid Eşşerif Şah Abdülkadir Geylani'ye (ks) açılan bir büyük kapıdır.

Bu yüce kapı öyle bir Muhabbet okyanusuna açılır ki, o gönül okyanusunun sahibi ,
'*Önceki güneşlerin hepsi battı ve gitti, bizim güneşimizse batmayacak ebedi*'

ve

'*Bu ayağım bütün evliyanın boynu üzerindedir*'

buyurarak , Seyyid Ahmeterrufai'nin (ks) ifadesi ile bir Rabbani emri yerine getirmiştir.

Ariflerin önderi Şah-ı Nakşibend Muhammed Bahaeddin-i Buhari (ks), kalbine , 'Allah(cc)' ism-i celilini nakşedenin ,alem-i manada Hz. Şah Abdülkadir Geylani (ks) olduğunu, bu sayede gönül aleminin açılıp müşküllerin çözüldüğünü belirtmekle,
Hindistan Velilerinin büyüğü, Ariflerin sertacı, İmam-ı Rabbani Ahmed Faruk Serhendi de (ks), Mektubatının 3. cilt 123. mektubunda , 'Oniki İmamın vazifesinin yani velayet yolunda Hakka vuslat edeceklere ulaşacak feyz, rüşd, hidayete vesile olma işinin ,kıyamete kadar ,Hz.Şah Abdülkadir Geylani'ye (ks) yüklenildiğini', ifade buyurmakla bu emri rabbaninin delalet ettiği manaya işaret etmişlerdir.

'El erbeyne an erbeyne Şeyhan fil Hadis'

'Celayilülhatır min kelami şeyh Abdülkadir.'

Seyyid Abdürrezzak'ın(ks) eserlerindedir.

'Celayilülhatır' adlı eser, 'Keşfüzzünun'da' zikredilmiştir.İçeriğinde iki meviza vardır. Birinci mevzası Hz.Şah Abdülkadir Geylani'nin (ks) 'Fethürrabbani' adlı eserindeki 59. meviza ile ikinci mevzası, 'Fethürrabbani'nin 57. mevzası ile aynı tarihi taşımaktadır.

Eser, Süleymaniye kütüphanesi, Bağdatlı Vehbi, Nr.685 de bulunmaktadır.

Seyyid Abdürrezzak(ks) , Hz.Şah Abdülkadir Geylani'nin(ks) vaazlarını yazarak cem etmiş ,onları kitap haline getirmiştir. 'Fütuhul Gayb ' adlı eser, Hz.Şah Abdülkadir'in (ks) 78 vaazının , Seyyid Abdürrezzak (ks) tarafından yazılıp kitap haline getirilmesi ile oluşmuştur.

Fütuhul Gayb' adlı eser, Hz.Şah Abdülkadir Geylani'nin (ks) menakıbını içeren 'Behcetül esrar, Kahire,1304' adlı eserin sayfa kenarlarında yayınlanmış, eserin sonuna , Hz.Şah Abdülkadir'in (ks) , Seyyid Abdürrezzak'a (ks) son vasiyeti, şeceresi, akide-i diniyyesi ve yazdığı kasideiler ilave edilmiştir. Futuhul Gayb' adlı eser, İbni Teymiyye tarafından 'Şerhu Kelimatı min Fütuhul Gayb ' adı altında şerhedilmiş, 'Camiurresail, Cidde, 1984 ' adlı eser bünyesinde yayınlanmıştır.

Tasavvuf yolu ,Hz. Şah Abdülkadir Geylani'nin (ks) çocukları ve torunları vasıtası ile yayıldığı için , Seyyid Abdürrezzak'ı (ks) anlatırken O'nun (ks) çocuklarını ve torunlarını da zikretmek yerinde olacaktır.Her biri hidayet rehberi olan bu Ehl-i Beyt-i Resulullah'ın (as) İslam'ı tebliğ ve füyuzat-ı muhammediyyeyi , insanların (as) kalblerine nakşetmek için vakf-ı can etmelerinin tarihe düşen kayıtlarının , yeterince araştırılıp ele alındığını söylemek mümkün değildir. Bu zevat-ı kiram Cenab-ı Zül Celal'in kullarına özel bir ihsandır dense sezadır. Bu Zatlar, hem Seyyid,yani Hz.Hüseyin(ra) soyundan hem de şerif yani Hz.Hasan(ra) soyundan gelmektedirler. Geylaniler ,Ehl-i Beyt-i Resulullah'ın (as) , karabet ve zühd ü takva yönünden Hz.Peygamber'e (as) en yakın olanlarıdır.

H.z.Şah Abdülkadir Geylani'nin (ks)(H.470-561) cihanı aydınlatan 10 çocuğu vardır. Seyyid Ebubekir Abdülaziz (Vefatı 602-Cibal), Seyyid Abdülcebbar (V 575-Bağdat), Seyyid İbrahim (V 592- Vasıt) , Seyyid Abdullah (V 598 Bağdat), Seyyid Yahya (V 600- Bağdat) , Seyyid Musa (V 618 Suriye-Şam-Sefhkasyon), Seyyid Abdülvehhab (V 593 Bağdat) , Seyyid İsa (V 573 Mısır) , Seyyid Şemsüddin Muhammed (V 600 Bağdat) , Seyyid Abdürrezzak (V 630 Bağdat)

Seyyid Abdülvehhab (ks) babasının medresesinde O'na (ks) vekaleten ders okuttu.Pek çok veli yetiştirdi.Fetvada kalemi eşsiz, edip, fasih, cömert bir zat-ı şeriffi.

Seyyid Abdürrezzak(ks), Seyyid Muhammed(ks), Seyyid Abdülcebbar (ks) Bağdat'ta ilim öğretmiş, Hadis okutmuş, irşad faaliyetlerini sürdürmüşlerdir.

Seyyid İsa (ks), Şam 'da ve Mısır'da irşad faaliyetlerinde bulunmuş, ilim öğretmiştir.

Seyyid Abdülaziz(ks), Askalan'da gazada bulunmuş, Küdsü şerifi ziyaretten sonra Cibale yerleşmiş, orada irşad faaliyetlerinde bulunmuştur.

Seyyid İbrahim (ks), Vasıt'ta, Seyyid Yahya(ks) Mısır'da, Seyyid Musa (ks) Mısır ve Suriye'de irşad faaliyetlerinde bulunmuşlardır.

Bu kadri yüce zatların her biri ve onların torunları , din-i mubin-i islami , bütün yeryüzüne yaymak , tüm insanlığa , Hz. Muhammed Mustafa'nın (sav) muhabbetini, taşımak için azimle çalıştılar. Her biri , insanların yolunu aydınlatan birer hidayet yıldızı oldular.

Seyyid Abdürrezzak Geylani'nin (ks) ,çocukları ;
Seyyid Ebu Salih Nasr(V 633 Bağdat)
Seyyid Abdurrahim (V 606 Bağdat)
Seyyid Fadlullah (V 656 bağdat)
Seyyid İsmail (Bağdat)
Seyide Aişe
Seyide Saadet' dir

Seyyid Ebu Salih Nasr (ks) (Ö.633/1235) , Başta Fıkıh ve Hadis olmak üzere diğer ilimlerde de payesi olan , zühd ve takva sahibi bir zat idi. Bağdat'ta 'kadıyülkudatlık' vazifesi , halife tarafından kendisine tevdi edildi. Bütün ülkenin kadısı oldu.Dedesi Hz.Şah Abdülkadir'e (ks) çok benzerdi.'İrşadülmübtedin' adlı bir fıkıh kitabı yazdı.

Seyyid Abdürrezzak'ın (ks) diğer çocukları gibi, kızları da maddi ve manevi ilimleri tahsil ile kemale ermiş, alime, salih, zahide idiler. Seyide Aişe, hadis-i şerif rivayetinde bulunmuştur.Seyyid Nasr'ın (ks) oğlu Seyyid Muhammed'in (ks) oğlu Seyyid Ahmed'in (ks) soyundan gelen zatlar Suriye'nin 'Hama' şehrinde yaşamış, Seyyid Alaadin Ali (ks) hariç, hepsi 'Hama' şehrinde vefat etmişlerdir. Seyyid Alaadin Ali(ks) , Kahire'de vefat etmiştir.Bu zatlar Suriye ve Mısır'da irşad faaliyetlerinde bulunmuşlardır. Tarihçiler, tasavvufu Pengal'de neşredenlerden birinin de Seyyid Abdürrezzak'ın(ks) torunlarından 'Şah Kumeys' olduğunu yazarlar.Hz.Şah Abdülkadir Geylani'nin (ks) torunlarından Seyyid Seyfeddin'in ,Sind ülkesine göç edip 10 yıl süren bir çalışma ile 700 den fazla ailenin İslam'la şereflenmesine vesile olduğu bilinmektedir

TDV İslam Ansiklopedisi, c.1, 'Abdülkadir Geylani Md.'
Sadi, Muhammed., 'Gaybın Dili', Uluçınar Yay.İstanbul, 1981
Bağdatlı İsmail Paşa,'Esmail Müelifin',c.1,'Abdürrezzak Md.'
,Maarif Matb.,İstanbul, 1951
Vicdani, Sadık.,'Tomar',Matbaa-i Amire, İstanbul,1338
EtTadifi,'Kalaidül Cevahir', Çev.N.Erdoğan, Sinan Yay. İstanbul.
Hocazade, Ahmet Hilmi, 'Hadikatül Evliya',İstanbul ,1318
Bağdati, İbrahim Derubi., 'El Bazül Eşheb', Uluçınar Yay.İstanbul, 1976